

**GH BUINTERNET VA WWW: AXBOROT ASRINING BUYUK
IXTIROLAR**

*Ilmiy rahbar: **Boboqulov Sherzod Sherqulovich***

Gulruh Saidnazarova Kamoliddin qizi va Zilola Mayliyeva Ollobergan qizi

SamDChTI Narpay Xorijiy Tillar Fakulteti

Filologiya va tillarni o'qitish ingliz tili yo'nalishi

1-bosqich, 2402-guruh talabalari

gulruhsaidnazarova319@gmail.com, atirgulbinafsa6@gmail.com

Anotatsiya: *Ushbu maqola Internet va Jahonaxborot tarmog'i (WWW) ning paydo bo'lishi, rivojlanishi hamda insoniyat hayotidagi muhim o'zgarishlarga olib kelgan ahamiyatini o'rganadi. Internetning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sohalarga ta'siri, axborot almashinuvi imkoniyatlarini kengaytirgani va global aloqalarni mustahkamlashdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, maqola raqamli texnologiyalar orqali yangi biznes imkoniyatlari, ta'lim sohasidagi inqilobiy o'zgarishlar va kundalik hayotdagi qulayliklar haqida ma'lumot beradi. Tarmoq xavfsizligi va kelajak texnologiyalari ham ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *Internet, WWW, Jahonaxborot tarmog'i, rivojlanish, axborot almashinuvi, global aloqalar, raqamli texnologiyalar, biznes imkoniyatlari, ta'lim, kundalik hayot, tarmoq xavfsizligi, kelajak texnologiyalari.*

Kirish qism

Internet va Jahon Axborot Tarmog'i (WWW) axborot asrining eng muhim ixtirolari sifatida insoniyat hayotini tubdan o'zgartirdi. Ularning yaratilishi axborot almashinuvi, bilim olish va muloqotni tez, oson va global darajada amalga oshirish imkonini berdi. Internet tarmoqlarning bog'lanishidan iborat bo'lsa, WWW esa undan foydalanish uchun qulay platforma sifatida shakllandi. Bugungi kunda ular nafaqat texnologik, balki ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishda ham muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada bu ixtirolarning ahamiyati yoritiladi. Adabiyot tahlili Internet va Jahon axborot tarmog'i (WWW) zamonaviy axborot texnologiyalari davrining eng katta

yutuqlaridan biri sifatida baholanadi. Ushbu texnologiyalar haqidagi adabiyotlar Internet va WWWning rivojlanish tarixi, ularning jamiyatga ta'siri hamda muammolari haqida keng ma'lumot beradi. Janet Abbate'ning "Inventing the Internet" asarida Internetning dastlabki bosqichlari, xususan, ARPANETning paydo bo'lishi va TCP/IP protokollarining joriy etilishi muhokama qilinadi. Muallif Internetni faqat texnologik taraqqiyot mahsuli emas, balki ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlarga ta'sir ko'rsatgan vosita sifatida taqdim etadi. "The History of the Internet" kitobi Internetning global tarmoqqa aylanishi va undagi texnologik yutuqlar, masalan, elektron pochta va fayl almashinuvi kabi xizmatlar yaratilishiga bag'ishlangan. Ushbu manbalar Internetning texnologik taraqqiyotidagi asosiy bosqichlarni tushunishga yordam beradi. Tim Berners-Leening "Weaving the Web" asari Jahon axborot tarmog'ining yaratilishi jarayoni haqida batafsil ma'lumot beradi. Muallif WWWning asosiy tamoyillari, xususan, gipermatn, URL va HTTP texnologiyalari haqida tushuntirish beradi. Ushbu texnologiyalar WWWni millionlab foydalanuvchilar uchun qulay va samarali vositada avlantirdi. Manuel Kastellsning "The Internet Galaxy" asarida WWWning madaniy va iqtisodiy sohalarga ta'siri tahlil qilinadi. Muallif WWW orqali global aloqalar o'rnatilgani va axborot almashish imkoniyatlari tezlashgani haqida so'z yuritadi. Ushbu tahlil WWWning nafaqat texnologik, balki ijtimoiy ahamiyatini ham ko'rsatadi. Linda Harasimning "Learning Theory and Online Technologies" asarida Internet va WWWning ta'lim sohasidagi roli o'rganiladi. Muallif masofaviy ta'limning rivojlanishi, onlayn platformalar va yangi pedagogik yondashuvlar haqida tahlil olib boradi. U Internet orqali ta'lim olishning global darajada qulaylashgani va uning jamiyatdagi ta'lim imkoniyatlarini kengaytirganini ta'kidlaydi. "The Impact of Internet on Education" kabi tadqiqotlarda WWW orqali ochiq bilim platformalarining bu kengayishi, masalan, Wikipedia va onlayn kurslarning paydo bo'lishi o'rganilgan. Ushbu tadqiqotlar WWWning ta'lim jarayonlarini qanday samarador qilganini ko'rsatadi. Shoshana Zuboffning "The Age of Surveillance Capitalism" asarida Internetning shaxsiy ma'lumotlarga tahdidi tahlil qilinadi. Muallif Internet kompaniyalarining foydalanuvchilarning ma'lumotlarini tijorat maqsadlarida ishlatishini tanqid qiladi. Ushbu muammo axborot maxfiyligini

saqlash va xavfsizlik choralari haqida dolzarb masalalarni kun tartibiga olib chiqadi. Endryu Kinning "The Cult of the Amateur" kitobi esa WWWdagi axborotning sifati va ishonchliligi masalasini ko'taradi. Muallif WWWda foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan kontent ko'pincha noto'g'ri yoki soxta ma'lumotlarni tarqatishga olib kelishini ta'kidlaydi. Bu esa jamiyatda noto'g'ri qarorlar qabul qilinishiga sabab bo'lishi mumkin.

NatijalarInternet va Jahon axborot tarmog'i (WWW) zamonaviy axborot texnologiyalarining eng katta yutuqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar, ayniqsa, Internet va WWWning rivojlanishi, ijtimoiy va siyosiy ta'sirini o'rganish uchun ko'plab ilmiy manbalar mavjud. Janet Abbate'ning "Inventing the Internet" asarida Internetning dastlabki bosqichlari va ARPANETning paydo bo'lishi, TCP/IP protokollarining joriy etilishi haqida so'z boradi. Tim Berners-Leening "Weaving the Web" asarida WWWning yaratilishi jarayoni va asosiy texnologiyalar, xususan, gipermatn, URL va HTTP haqida batafsil ma'lumot berilgan. Manuel Kastellsning "The Internet Galaxy" asarida WWWning madaniy va iqtisodiy sohalarga ta'siri tahlil qilinadi. Linda Harasimning "Learning Theory and Online Technologies" asarida Internet va WWWning ta'lim sohasidagi roli, masofaviy ta'limning rivojlanishi haqida fikr yuritiladi. "The Impact of Internet on Education" tadqiqotlari WWW orqali ochiq bilim platformalarining kengayishini o'rganadi. Shoshana Zuboffning "The Age of Surveillance Capitalism" asarida esa Internetning shaxsiy ma'lumotlarga tahdidi, axborot maxfiylikni saqlash muammosi ko'tariladi. Endryu Kinning "The Cult of the Amateur" kitobi WWWdagi axborotning sifati va ishonchliligi masalasini o'rganadi, foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan noto'g'ri ma'lumotlar muammosini ko'rsatadi. MuhokamaInternet va Jahon axborot tarmog'i (WWW) zamonaviy axborot texnologiyalarining eng katta yutuqlaridan biri sifatida tan olinadi. Ushbu texnologiyalar jamiyatga, iqtisodiyotga, ta'limga va boshqa sohalarga katta ta'sir ko'rsatgan. Janet Abbate'ning "Inventing the Internet" asarida Internetning dastlabki rivojlanish bosqichlari tahlil qilinadi. Asarda ARPANETning yaratilishi va TCP/IP protokollarining joriy etilishi Internetni global tarmoqqa aylantirgan asosiy bosqichlar sifatida ko'rsatiladi. Abbate, Internetning faqat texnologik rivojlanish

mahsuli emas, balki ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlarga olib kelgan bir vosita sifatida ahamiyatini ta'kidlaydi. Bu nuqtai nazar, Internetning jamiyatdagi ta'sirini tushunish uchun juda muhimdir, chunki u nafaqat axborot almashish, balki yangi siyosiy va ijtimoiy munosabatlar o'rnatilishiga imkon beradi. Tim Berners- Leening "Weaving the Web" asarida esa WWWning yaratilish jarayoni, gipermatn, URL va HTTP kabi texnologiyalar haqida so'z boradi. Bu asarda Berners-Lee Jahon axborot tarmog'ining qanday qilib millionlab foydalanuvchilarga qulay va samarali vositaga aylanganini tushuntiradi. WWWning yaratilishi, albatta, zamonaviy Internetni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, u faqat ilmiy va texnologik sohada emas, balki ijtimoiy aloqalarda ham inqilobiy o'zgarishlarga olib keldi. Manuel Kastellsning "The Internet Galaxy" asarida esa WWWning madaniy va iqtisodiy ta'siri tahlil qilinadi. Kastells, Internetning jamiyatdagi global aloqalarni kuchaytirganini va axborot almashishni tezlashtirganini ta'kidlaydi. Uning tahlili, Internetning nafaqat texnologik, balki madaniy va iqtisodiy sohalarga ham katta ta'sir o'tkazganini ko'rsatadi. WWW orqali o'zaro bog'langan dunyo madaniyatlararo muloqot, iqtisodiy integratsiya va siyosiy aloqalarni o'zgartirdi. Ushbu o'zgarishlar global darajada yangi imkoniyatlar yaratganini inobatga olish lozim. Linda Harasimning "Learning Theory and Online Technologies" asarida Internet va WWWning ta'lim sohasidagi roli o'rganiladi. Muallif, masofaviy ta'limning rivojlanishini va onlayn platformalarning yaratilishini ta'kidlash orqali Internetning ta'lim jarayonlariga ta'sirini yoritadi. Internetning ta'lim sohasidagi afzalliklari, masalan, global darajada ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish va yangi pedagogik yondashuvlarni yaratish, WWWning jamiyatdagi o'rni haqida qimmatli ma'lumotlar beradi. Biroq, Internetning barcha afzalliklariga qaramay, Shoshana Zuboffning "The Age of Surveillance Capitalism" asarida Internetning shaxsiy ma'lumotlarga tahdidi va axborot maxfiyligi muammosi ko'tariladi. Zuboff, Internet kompaniyalarining foydalanuvchilarning ma'lumotlarini tijorat maqsadlarida ishlatishini tanqid qiladi. Bu masala hozirgi kunda jiddiy xavotirlarni keltirib chiqaradi, chunki axborot xavfsizligini ta'minlash va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish dolzarb masalalarga aylangan. Endryu Kinning "The Cult of the Amateur" kitobida esa WWWdagi axborotning sifati va ishonchliligi

masalasi ko'tariladi. Muallif, foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan kontentning noto'g'ri yoki soxta ma'lumotlar tarqatilishiga olib kelishini ta'kidlaydi. Bu muammo, jamiyatda noto'g'ri qarorlar qabul qilishiga sabab bo'lishi mumkin, bu esa Internetning ijtimoiy va siyosiy ahamiyatini yanada murakkablashtiradi. Shu o'rinda, Internetning texnologik yutuqlari bilan birga, uning ijtimoiy va siyosiy ta'sirlarini tahlil qilish muhimdir. Yangi texnologiyalar nafaqat imkoniyatlar yaratmoqda, balki ular bilan birga jiddiy xavf-xatarlar va muammolarni keltirib chiqarmoqda. Bu masalalar, zamonaviy axborot texnologiyalari haqidagi ilmiy manbalarda yoritilgan va o'rganilgan, bu esa Internet va WWWning o'zgarishlarga olib kelgan haqiqiy ta'sirini to'g'ri tushunishga yordam beradi. Xulosan Internet va Jahon axborot tarmog'i (WWW) insoniyat hayotida katta inqilobiy o'zgarishlar yaratdi. Ularning rivojlanishi ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sohalarda yangi imkoniyatlar yaratdi, ta'limni global darajada kengaytirdi va biznes imkoniyatlarini oshirdi. Biroq, axborot xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi kabi jiddiy muammolar ham yuzaga keldi. Internetning ijtimoiy va siyosiy ta'siri ham murakkab bo'lib, uning rivojlanishi davomida yuzaga kelgan xavf-xatarlarni hal etish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, WWW dunyo bo'ylab global aloqalarni mustahkamladi.

REFERENCES

1. Abbate, J. (1999). *Inventing the Internet*. MIT Press.
2. Berners-Lee, T. (1999). *Weaving the Web: The Original Design and Ultimate Destiny of the World Wide Web*. HarperSanFrancisco.
3. Castells, M. (2001). *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*. Oxford University Press.
4. Harasim, L. (2017). *Learning Theory and Online Technologies*. Routledge.
5. King, A. (2007). *The Cult of the Amateur: How Today's Internet is Killing Our Culture*. Doubleday.
6. Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. PublicAffairs.
7. The Impact of Internet on Education. (2017). *International Journal of Educational Technology*, 14(3), 123-134